VI. évfolyam 207. szám.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre..... 24 kor. (12 frt)
Félévre..... 12 „ (6 „)
Negyedévre..... 6 „ (3 „)
Egy hóra..... 2 „ (1 „)
Egyes szám..... 8 fillér (4 kr.
Vidékre..... 10 „ (5 „)

Megjelenik mindennap, korán reggel.
Ünnep és vasárnap után is.

UJSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL
Egyetem-utcza 7., (Lyceum-nyomda.)

HIRDETÉSEK DIJA:
Négyszög centiméterenként 8 fillér.
(parosok és kereskedők kedvezményben részesülnek)
Nyilttér megállapodás szerint.

Kolozsvár, 1904. Főszerkesztő: Dr. PAPP JÓZSEF. Szerda, julius 27.

Szárazság.

Kolozsvár, julius 27.

(S. G.) 32 fok árnyékban! A nap lángzuhatagokban ontotta perzselő sugarait a megrepedezett földre. Ember és állat lihegve menekült az árnyasabb helyekre és sovárgó szemmel vizsgálta a porködön keresztül a narancsszinüvé vált eget.

Sehol egy kicsi felhőcske!

Az izzó földön lesült kalászok, leperzselt legelők, kiapadt források és a gazdák kiapadt reménye, hervadtan csüngő falombok és csüggedő arcok — ez mind, a mit most itt kinn a falun látunk.

Ilyenkor tapasztaljuk igazán, hogy mennyire hátravagyunk más, iparos országok mögött. Létezésünk a természet szeszélyétől függ. Négy heti szárazság tönkreteszi egész országunkat, koldusbotra juttatja ezreit a föld népének. Ha a burgonya lesül, vagy megrothad: éhinségre jut az egész felföld.

Honatyáink dobálóznak a milliókkal. Léhütő lakáj-sereg dobzódik, nyakig uszik minden drága jóban s itthon milliók nélkülözik a betevő falatot.

Ha azokból a milliokból, amiket inproduktiv célokra, vagy szomszédaink javára évenkint kidobunk — hazai iparunk feljesztésére is juttatnánk — ugy négy, öt heti szárazság után nem kellene mindjárt inségtől tartanunk.

Most már azt is láthatjuk, hogy az a Mumus, amivel minket eddig ijesztgettek, csakugyan nem más, mint gyermekek ijesztgetésére való Mikulás. Bátran megtakarithatnánk hát egy csinos összeget a Mikulásra szánt költségből.

A XX-ik században egy tisztán agrikultur államnak legszánandóbb a helyzete. Ha fejlett iparunk volna akkor egy-két évi rosz termést könnyen kiheverhetnénk. Az őstermelés az amerikai őserdőkben, vagy Afrika kövér talajában a civilizáció terhei, igényei nélkül tán beválhat, de itt beékelve kulturállamok közé, kényszeritve azoknak fokozott igényeivel lépést tartani, tisztán az ős természet szeszélyeinek kiszolgáltatva: ez a legkeservesebb existencia. — Tehetetlen vergődés a mezőgazda élete, mint a sivatag vándoré, lesni az ég alján kibukkanó telhők fodrait, imádkozni egy kis éjjeli harmatért, aratni porrá égett gabonáját, melynek besült kalászából az a néhány kifejletlen mag is kipörög a kaszavágás után. Csurgó verejtékkel dolgozni tavasztól télig — azután üres szalmát csépelni, elvesztegetni potom áron a kopár legelőkről beszorult marhát, mert nincs takarmány, a melyen azt kiteleltetni lehetne.

Azonban a család, a község, az állam megköveteli a magáét — s a szegény mezei gazda kétségbeesve tördeli kezeit, mert nincs pénzintézet, a hol olcsó pénzhez juthatna, nincsenek gyárak, házi ipar, vagy más kereseti források, ahová menekülhetne s kénytelen magát bedobni az uzsorások karmai közé, a honnan többé aztán nincs menekülés. — Végső esetben azután jön az egyetlen negativ menekülés: az adó elengedés. — De a család, a község nem engedhet, mert valahogy csak élni kell, ki kell telelni, azzal az örök aggodalommal, hogy a jövő esztendőben — változatosság okáért — tán az árviz, a csigabiga, a földi bolha, rozsda, üszög és a jó isten tudja, hányféle pusztító ellenség támadja meg a szegény mezőgazda keserves munkáját.

Uraim! bölcs államférfiak, képviselők, honatyák! ne beszéljetek annyit, — elég üres szalmát csépelünk mi idekinn. Ne csak saját becses személyetek boldogulására gondoljatok, ne csak az udvartartás és a katonaság költségeit s a többi kormány kerekek fizetését emeljétek, de tegyetek egyszer már valamit a választóitok, a szegény földmivelő nép érdekében is, mert bizony mondom, hogy ha egy pár ilyen esztendő köszönt be egymás után, hát akkor eltünnek azok a milliók, a melyekkel most olyan könnyedén dobálóztok.

= **„Nyilt levél Eötvös Károly országgyülési képviselő urhoz.“** Ily cim alatt egyik fővárosi lapban Borsos István drávaszerdahelyi ev. ref. lelkésztől egy érdekes cikk jelent meg, melyben a cikkiró szemrehányást tesz Eötvös Károlynak, hogy az »Uj párt«-hoz csatlakozott. Elmondja abban, hogy felhivást kapott az iránt: lépjen be az »Uj párt«-ba. De várakozó álláspontot foglalt el, mert Eötvös Károly »Utazás a Balaton körül« cimü gyönyörü müvének II. kötet 252—253 lapján, a következőket olvasta:

»Hogy készülnek a pártok?

Erre a kérdésre a paraszt nem tud, az államférfi pedig nem akar felelni.

Nagy korszak nagy pártokat, hitvány korszak, hitvány pártokat szül. Beszéljünk a hitvány korszakról. A legtöbb nemzedék csak ilyeneket ismer. Nagy korszakot kevés nemzedék tud alkotni.

Akad erős akaratu ember. Nagy dicsvágya vagy önző célja van. Pénzt, asszonyt vagy bosszut akar.

Párt nélkül saját célját nem érheti. A királynak mindig van pártja, oda akadály nélkül csatlakozhatik. Csatlakozik is a legtöbb.

Néha azonban ez a párt neki nem alkalmas. Minden hely betöltve, minden asszony lefoglalva, minden pénz ostrom alatt.

De pártjának mégis kell lenni. Aki emelje, aki dicsérje, aki tőle várjon, tőle reméljen.

Kikeres tehát magá ak egy elvet. Van a lexikonokban elég. Jó vagy rosz az az elv: nem kérdés. Okos ember nem válogat. A tömeg nem válogat. A rablás is dicső elv, ha alkalmas pártja van. A királyok elve rendszeres rablás és gyilkolás, csak hamis néven hirdetik. A királyok azért dicsők és szentek, fölségesek és kegyelmesek, mert pártjuk igy hirdeti.

Egy elv: akármilyen. Egy zászló: üde szinek s rajta az elv. Eárfiak, kik összeszövetkeznek. Hirlap, mely hazudik és harsog. Készen a politikai párt.

Az elvre nemcsak azért van szükség. Hanem azért is, hogy legyen mit áruba bocsátani. Egy átvezetett pártért, egy elárult elvért sokat adnak a vezéreknek. Gyakran dicsőség is az árulás. A történet ráfogja az elvnek árulására, hogy bölcs ember, mert öntudatosan fölismerte a viszonyok változását, az ország életbevágó szükségeit.

S mindig ez az eset, ha a vezért egész tábora követi az árulásban. Akkor a vezér is bölcs és dicső s a pártja is az. Akkor az lesz az áruló, aki hiven, becsülettel, de elszigetelten megmarad elve és meggyőződése mellett.“

Mindezek után azt kérdezi: ha igy vélekedik az uj pártalakulásokról miért hagyta ott a függetlenségi pártot és miért szegődött az „Uj párt“-hoz? S a tiszteletes urnak valóban igaza van. Eötvös Károlynak erre a frontváltozásra nem volt szüksége. Annál is inkább nem, mert könnyen a nagykörösi mandátum bánhatja meg. A jó magyar alföldi nép nem veszi be a nemzeti eszméket — 67-es alapon.

ORSZÁGGYÜLÉS

A képviselőház ülése.

— Express tudósitás. —

Budapest, julius 25.

Elnök: Perczel Dezső.

Tisza István gróf miniszterelnök mint belügyminiszter beterjeszti a „Mlinszki Ottok“ szávai szigetnek a telekkönyvből és kataszterből leendő törlésére vonatkozó jelentését.

Napirenden van

A belügyi tárca.

Buzáth Ferencz elitéli a miniszterelnök azon törekvését, hogy a betegápolási pótadót 5 százalékra emelje, mert a jelenlegi sulyos gazdasági viszonyok között a lakosság ujabb adóemelést nem bir el. Majd a gyermekvédelemről szól. E kérdéssel szemben nagyon mostohán bánt el a kormány. Az anya a legvégsőbb pillanatban határozza el magát gyermekének állami gondozásba adására, nem szabad költségapasztással megnehezíteni ezeknek a szegény anyáknak a sorsát. A költségapasztással nem lehet eleget tenni az ide vonatkozó törvény humanus törekvéseinek. A lelencházakban kevés a hely, nagyon szaporodik a gyermektartásra vállalkozó anyák száma. Különösen most, a mikor az ország népe olyan szánalmas gazdasági körülmények között sinylődik. A földmives felesége, csakhogy pár krajcárhoz juthasson, idegen gyermekeket vesz emlőire. (Ugy van a balközépen.)

Egy idegen anya aztán nem gondozza olyan odaadással a gyermekeket, rohamosan szaporodik az angyalok száma. Azzal, hogy a lelencházakból kiadják a gyermekeket idegenek gondozásába, a cél nincs elérve. Intézkedjen a kormány, hogy a lelencházak szaporittassanak, a gyermekvédelem missziója tökéletesittessék, kiterjesztessék. Követeli ezen kivül, hogy az elmegyógyintézetek száma is szaporittassék, mert folytonosan felhangzik a panasz, hogy azok a szegény élőhalott gyógyithatatlan betegek hely hiányában nem helyezhetők el az elmegyógyintézetekben. A kormány iránti bizalmatlanságból nem fogadja el a törvényjavaslatot. (Helyeslés a néppárton.)

Molecz Dániel sürgeti a városok közigazgatási rendezését. Kérdi, hogy a kormány belátható időn belül hozzálát-e városok rendezéséhez? A lehető legszélesebb önkormányzati alapot kell megadni a városoknak és könnyiteni kell a városok terkein is egyes adónemek átengedésével.

Szmialovszky Valér mielőtt felszólalása tulajdonképeni tárgyára, a közegészségügyre rátérne, szomoru kötelességének tartja az ország tüzrendészeti körülményeire rámutatni. Legutóbb az ő választókerületében, Zsolnán volt nagy tüz, az ottani önkéntes tüzoltóság teljesen tehetetlen volt az elemekkel szemben. Kisebb városokban, nagyközségekben teljesen önkéntes tüzőrségekre támaszkodik a vagyonbiztonság. A bajokon orvosolni kell, kéri a miniszterelnököt, hogy a tüzrendészeti állapotokra is forditson csekély gondot. Kevésnek tartja azokat az eredményeket is, melyek a közegészségügy terén tapasztaltattak. Szinte nem tartja helyesnek, hogy a kormány apasztotta a gyermekvédelemre szánt költségeket.

Rakovszky István Fenyő Sándor ügyét hozza szóba; nagyon helyesli, hogy egy percig sem fogadta el Tisza Fenyőnek a látogatását. A hatóságok mindent elkövettek, nogy Fenyő szökhessék. Nem kivánja birálni a biróság eljárását, de nagyon kicsiny az a kaució, melyért Fenyőt szabadon eresztették. Naponkint olvassuk, hogy Fenyő külföldre akar utazni, vagy legalább Pest közelébe akar nyaralni, hogy a rendőri felügyelettől szabaduljon. Ha Fenyőt elitélik, de szabadon hagyják, az itélet jogerőre emelkedik, akkor Tisza gondoskodjon, hogy meg legyenek óva az ártatlan gyermekek Fenyő vakmerő támadásaitól.

Kovács Pál csatlakozik Molecz kijelentéséhez. A fővárosi törvény revizióját sürgeti, ez a kérdés már egészen letünt a szemhatárról s programmjában Tisza sem emlékezett meg. A közönség torkig van a tisztviselők lassuságával. Az egyéni felelősség teljesen hiányzik a ma érvényben levő fővárosi törvényből. A kormánytól tájékoztatást vár ebben az ügyben.

Sebess Dénes az erdélyi városok szomoru helyzetéről beszél, szerinte a városok pótadókivetési jogát szabályozni kell, mert ezzel sok visszaélés történik. Kérdi: hajlandó-e a kormány a bor- és husfogyasztási adójövedelmet átengedni a városoknak?

Vészi József: A budapesti tüdőbetegek szanatoriumának ügyéről beszél. A főváros országgyülési képviselők azért nyugodtak bele csak a szanatorium épitésének elhalasztására, mert a kormánytól azt a felvilágositást kapták, hogy a tüdőbetegség terápiájában bizonyos forradalom van, hogy a tudomány még nincs tisztában a tüdőbetegség eredetével és terjedésének meggátlásával. Kéri, hogy ha majd a tudomány megállapodik ebben az ügyben a budapesti szanatoriumot a III. kerületben épittessék.

Tisza István gróf miniszterelnök Fenyő Sándor ügyében nem mondhat egyebet, minthogy a rendőri eljárás kereteit a birósági végzések szabják meg, hogy a kereteken belül a rendőrség éberen járjon el, azt ő is szükségesnek és természetesnek tartja.

A városok ügyét a nyári szünetek alatt fogja tanulmányozni. A tuberkulozis elleni védekezés ügyét állandóan figyelemmel kiséri. A tuberkulótikus betegek szanatóriumát nem a fővárosban akarja épittetni, hanem messze a várostól, valamely klimatikus tekintetben megfelelő helyen. A trachoma terjedésének meggátlása ügyében a véderőtörvényben is tervez energikus intézkedéseket. A betegápolási törvény revizióját rövid idő alatt a Ház elé terjeszti. Egyes orvosok és gyógyszerészek óriási forgalmat csinálnak az állam költségén kiállitott gyógyszerekkel s ez ellen védekeznie kell az államnak. Ó-Becsén, Mármarosszigeten, Felső-Visón és másutt visszaélések történtek.

Ismét a községekre kell bizni az ingyengyógyszerek kiszolgáltatását, a községek majd vigyáznak rá, hogy visszaélés ne legyen. Az életben néha ilyen a humanizmus eredménye. A kórházak kezelését a miniszterium a legkiválóbb tisztviselővel felülvizsgáltatja. A kórházak költsége között óriási eltérések vannak sok helyen, a betegápolási költségek felét meg lehetne takaritani a közegészségügy sérelme nélkül.

Vészi József kéri a kormányt, ne ejtse el azt a tervet, hogy a budapesti tüdőbetegek számára itt a fővárosban épitsenek szanatóriumot.

A Ház a belügyi költségvetés első tételét megszavazza s az elnök tiz percre felfüggeszti az ülést.

Szünet után.

A belügyi tárca költségvetését általánosságban és részleteiben megszavazták.

Ezután a kereskedelmi tárca költségvetésére került a sor, melyhez Rátkay László és Ernszt Sándor szólottak hozzá, mire az ülés véget ért.

TÁRCA.

Huszti hősök.

Tárogató hangja hallik
Vár faláról le a völgybe:
Aki kuruc, álljon elő
Lépjen be a csatarendbe!
Szent szabadság napja virrad,
Zászlót bontott nagy Rákóczi
E zászlónak védelmére
Föl csatára Huszt vitézi!“

Tárogató hangja elszáll
Minden zugba, minden rögbe
Huszt piacán ezer vitéz
Áll elszántan csatarendbe.
Szabadság szent zászlójára
Valahányan esküt tesznek,
Hogy az utolsó csöpp vérig
Hozzá mindig hüek lesznek.

Tárogató hangja viszi
Gyülölt, labancz-csorda ellen,
Huszt nevének ezer vitéz
Becsületet hadd szerezzen....
....Vérrel kelt föl Isten napja
Huszt várának orma felett....
Ezer vitéz vére folyt el
Kora reggel Dolha mellett.

Tárogató hangja hallik
Mélyre ásott sirgödörnél,
Ezer hősnek szabadságért
Hideg, kihült teteménél.
Győző kuruc sereg ajkán
Dala elül diadalnak,
Buzgó fohászkodás mellett
Ezer vitézt elhantolnak.

Szarvady Kálmán.

Radnóthi őszi rózsák.

Madame Chrizante.

„Hol volt — hol nem volt“ — tul a Maros partján vagy innen a Maros partján — attól függ, hogy merről vesszük, — volt egyszer egy mesébe való pitoreszk, ősrégi kastély....

Hatalmas falai szürkés-barnák és némely oldalon a téglák szine is látszik, ablak-zsalui nagyon régen lehettek zöldek, valamikor szép Rákóczi idejében, hanem szebb akkor sem lehetett, mint mostan, annyi bizonyos.

Hasonló messziről az egész egy óriási goblén képhez, minden szin tompán árnyalt benne. Ugy van vele az ember, hogy szinte sajnálja, mikor bekanyarodik a kocsija a park divatosan gondozott szőnyeggruppjai közé.

Felhaladva a lépcsőkön, már nem láthatja többé azt az eleven festményt. Kárpótlásról bőven gondoskodnak azonban a házbeliek, már mikor elibünk lebbennek a kastély kisasszonyai. Egy sugár szőke bakfis az lenne a legnagyobb, két hasonlóan csinos serülő baba pedig az „ikrek“, az ő hugocskái, most jöttek haza szünidüzni a zárdából. Elárulja ezt rögtön az első bájos pukkedli, a mivel belépnek a nagy szalonba — szórakoztatni a vendéget, mig a mama jöhet.

Alig váltunk pár szót velük és már teljes fogalmat alkothatunk az anyáról is. Mikor belép, szinte régi ismerősként veszszük a vidám magyar uri asszony eme példányát.... Senki nem érezheti magát idegenül itten! A barátságosság szelleme talán a finom kézzel himzett, háziszőtt függönyök csipkéiből, rojtozatából árad felénk, vagy a kandalló párkányán illatozó őszi rózsacsokrokból, melyek méteres üvegvázákban díszlenek. A házigazda karonfogva kalauzol végig az egymásba nyiló termeken, folyósókon. Mindenütt az az ismerős, kellemes benyomás — alkovenes ablakok széles bolthajtásaira minden szobában más-más mintáju női kézimunka remeke, himzett, szövött azsuros függönyök borulnak. A leányszoba szüzi keskeny kis ágyacskáin ugyanilyen teritők a toilette asztalkán szintén, hanem crémek, szappanok, puderek, hajsütővasak helyett pedig szentelt viztartót, lourdesi Máriát, Szent Antal-szobrot, olvasó füzéreket látunk rajta. Önkéntelenül eszembe jut egy francia közmondás, a mint tovább haladunk: »megnézem, miként lakol és tudni fogom, ki vagy!« Azért olyan ritka a jóizlésü berendezés, mert ritka az értékes szellemü ember.

Mire körültekintettünk a kastély emeletein, a nagy szalon megtelt vendégekkel.

Katonák érkeztek, vidám huszárhadnagyok, a kik alig mosdották le az ut porát — összeütik sarkantyujokat a szalonban és sorra bemutatkoznak.

Az egyik hamarosan zongorához telepszik és felcsendül a szivet bolygató szomoru nóta:

„Ha még egyszer gyermek tudnék lenni!
Mindent, mindent, mindent elfeledni!“

— Hej! Fráter Loránd, Fráter Loránd, — sóhajtja a státus mérnöke egy igen magas, szőke, elegáns ember, — bizony Isten, nincs párja a világon a Fráter Loránd nótáinak!....

Valaki csak ugy szokásból bele szól és Dankó Pistát dicséri, hogy az is jó zeneszerző volt.

— De, nagyságos asszonyom, Fráter Loránd, olyan csak egy van! Petőfi Sándor is egy volt, Arany János is gy született, Fráter Loránd meg épen nem születik több erre a világra! Micsoda ember az — folytatja exaltáltan a mérnök, — milyen katona, de milyen muzsikus.... Hej, mikor a huszárok előtt lovagol és előveszi a hegedüjét, talán a csillagokat is le tudná csalni az égből, olyan szépen huzza....

Elbeszéli nekünk aztán a hires „Őszi rózsa, fehér őszi rózsa“ történetét.... Ugy, ahogy épen Frater Lorándtól hallotta, mikor haza ment az édes anyjához és körülnézett a rég nem látott kertben, ahol bőven nyilottak az ősz utolsó virágai....

Az öreg asszony átölelte katona fiát és kérve-kérte, maradjon vele — itthon, ne menjen ki a nagyvilágba, nézzen körül, mennyi itten a szép fehér őszi rózsa....

Fráter Loránd zokogva borult az asztalra és akkor kottázta meg lelkében a gyönyörü melódiát:

„Ha még egyszer gyermek tudnék lenni!
— — — — — — — — — — —

Mindnyájunkat meghatott ez a szép történet....Nekem ugy jött, hogy most azonnal látnom kellene azokat a fehér őszi rózsákat. Mikor nem is vették észre, lelopóztam a lépcsőkön, balra, a kőkerités kis kapuján át a várkertbe, — ott rengeteg virágot láttam még délelőtt, mikor kitekintettem az emeletből.... Okvetlen találok köztük a Fráter Loránd virágjaiból..... Már alkonyodni kezdett....

A várkert utaira gyümölcsfa lombok borultak, egészen meg kellett hajolnom, hogy a kajszin fák alatt tovább haladhassak, a salon ablakok irányában láttam volt a sok fehér virágot....Vajjonn megtalálom az esti szürkületben?....

Odafentről a zongorahangok vidáman áradtak szét, most keringőt játszott valaki. Dudoltak utánna többen, sőt a hatlépéses valcer-tánc lassu sikamló lépései lehallatszottak. Táncoltak is odafenn már.

Én pedig azalatt megtaláltam a megénekelt fehér virágot. Rengeteg sok bolyhos, fodros, divatos, fehér őszi rózsa nyilik ottan a kerek gruppokban — de én egy kis szimplát választottam s a szivemre tüztem.

Talán meg is csókoltam ott a sötétben — az ihlet hatása alatt. Mert hogy a fehér virágot keblemre tüztem, mintha körültem a muzsák szelleme lengett volna... Az esti harmatban a Fráter Loránd könnyeit véltem csillogni.

Felitattam kicsiny selyem zsebkendőmmel. Futva siettem vissza a társasághoz, mint aki valami bünt követett el. Bosszantottak is, hogy merre kóboroltam; már akkor képes lapokat irkált az egész társaság a terrász függő lámpája alatt.

A katonák látták a bucsusokat, kik Nagyboldogasszony tiszteletére sereglettek errefelé — kerestek is a faluban pogácsásrat, hogy sziveket vegyenek emlékbe, de azok hijján képes lap is megtette a szolgálatot.

Egyik jukker komtessének közösen irtunk a kártyájára, mikor reám került a sor csintalankodni akartam, azt irtam rá:

„Bucsun vagyunk —
Sziveket árulnak a bábsátorban!
Félek édes Pálma, hogy:
A tied is ott van!“

— Pedig ugy lehet, hogy Palma grófnőnek egyátalán pogácsából sincs szive! — mondotta a mellettem ülő huszárhadnagy, mikor a kártyába pillantott. Aztán hosszu-

Iskola Alapítvány – Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală – BCU Cluj-Napoca

Az ország lángokban.

—

Nagy tüzek Erdélyben.

— *Saját tudósitónktól.* —

Kolozsvár, julius 26.

A mikor minden ember szivszorongva lesi az időváltozást, a mikor mindenki aggodalommal tekint a szomoru jövő elé, a mikor a szárazság okozta borzasztó károkat sajgó szivvel konstatálják mindenfelé: egymást érik a hiradások a tüzvészek okozta rettenetes veszedelmekről, károkról. Az országban mindenfelé iszonyu pusztitást visz véghez a féktelen elem, különösen azonban a mi szükebb kis hazánkat, kicsiny országrészünket látogatja rendkivül sürün meg a veres kakas. Napról-napra kapjuk a szomoru hireket a nagy tüzekről. A lapok hasábjain állandóan zug a vészharang.

Az idei termésre immár alig lehet csak valami kis kilátásunk is, szarvasmarháink, lovaink elpusztulnak a szomjuságtól. A kutak mindenütt ki vannak száradva ugy, hogy pl. a mezőségen is mértföldnyire kell a gazdáknak vizért eljárni, hogy házi szükségleteiket kielégithessék, az állatokat megitathassák. A nagy szárazság annyi kárt okozott mindenfelé, hogy nagy, igen nagy nyomornak nézhetünk elébe. S ha most ehhez azt a borzasztó pusztitást hozzávesszük, melyet a tüzvészek mindenfelé okoznak: elrémitő képe tárul elénk a jövőnek.

Ujabban az alábbi nagy tüzekről kaptunk hirt az erdélyi részekből:

Marosvásárhelyről irják:

Az országot keresztül pusztitó tüzveszedelem, a szárazsággal járó rém tegnap vármegyénket is meglátogatta, s annak Somosd községét boritotta gyászba s döntötte lakosai nagy részét a legnagyobb nyomorba, juttatta koldusbotra. Vasárnap d. u. 1 és 2 óra között Székely Ábrahám odavaló lakos telkén tüz ütött ki, mely az óriási szárazságban, a szél által is hajtva, rövid idő alatt egész csomó telket, hozzátartozó mellék épületet boritott lángba, megsemmisitve az abba már behordott gabonát és takarmányt. A tüz akkép keletkezett, hogy Székely Ábrahám a telkén lévő pajta hijára kissé ittasan befeküdt, szájában az égő pipájával. Itt elszenderedve, szájából a pipa kiesett s pár pillanat alatt lángba borult a pajta s ettől egész sor épület.

A tüz oltásához azonnal átsietett a marosvásárhelyi tüzoltóság és a szomszéd községek lakosai szivattyuikkal. Egy darabig azonban nagy vizhiánynyal kellett küzdeni, nem sikerült a tüz terjedésének gátot vetni. A tüz két utcát hamvasztott el s **összesen 42 telek égett le s 46 gazdament teljesen tönkre.** A tüzbe több állat is odaégett. A hivatalos vizsgálatot a napokban fogják megtartani.

Egy másik, ugyancsak marosvásárhelyi tudósitás arról a nagy erdőégésről, melyről akként emlékeztünk volt meg, mintha Kelemen havason pusztitott volna. Tudósitónk hivatalos adatok alapján most a következőket közli a tüzvészről: A nagy erdőégés nem a „Kelemen-havas“-on volt — mint előbb a hir elterjedve volt — hanem a Palota-Ilva község határában fekvő „Ilosova“ határrészben égett a báró Bánffy család tulajdonát képező 800 hold letarolt erdő az abból már kitermelt faanyaggal együtt. A kár a hivatalos adatok szerint a **100000** korona értéket meghaladja, s a melynél a báró Bánffy család és a szászrégeni Schwartz Mendel favállalkozó cég van érdekelve. Ugyancsak hivatalos jelentés szerint a tüz már lokalizálva van s igy a katonaság kirendelése feleslegessé vált.

Segesvári tudósitás szerint vasárnap reggelre virradólag nagy veszedelemben forgott a segesvári vasuti állomás. A vasuti állomás raktárában volt ugyanis két tartály benzin elhelyezve, a melyek közül az egyikből a benzin kifolyt. A kifolyt benzin meggyuladt s ha idejekorán észre nem vnszik lángba boritja a közelben fekvő hat hordó petroleumot is. A tüzet azonban szerencsére észrevették s még idejekorán eloltották.

---

kás, rendkivül beszédes betüivel odavetette ő is a maga mottóját:

„Semmi babám — semmi,
Igy szokott az lenni,
Minden huszár-szerelemnek
Vége szokott lenni. !....“

— — — — — —

Nem tudom mennyire örvendett ennek a kártyának másnap Pálma grófnő, mikor megkapta.

Hanem engem igazán a neve inspirált olyan könnyelmü nyilatkozatra.

Fejtegetésekbe bocsátkoztunk ott néhányan a jelentőségteljes irásokról — illetve betükről. Graphologiáról mondottunk véleményt.

— Nagyon sokat adok a név jelentőségére is! — jegyeztem meg én, mire a státus-mérnök azonnal hozzám csatlakozott.

— Hogyne! Fráter Loránd! milyen név ez! Ugyebár elárulja a tulajdonosát, nem is lehetne őtet másként hivni, csak igy?

Igazat adtunk neki.

Közülünk ő tudott legtöbb szomoru nótát, nem hiába barátkozott a nagy zeneszerzővel. Nem is hagytunk békét, amig el nem kezdte ismét a Fráter legujabb dalát:

„Irjátok fel a fejfámra:
Élt huszonnyolc évet!“

Tanulgattuk, utánna énekeltük mi is, mindenki bele volt szeretve Fráter Lorándba!

Hej! azok a fehér őszi rózsák. — —

Harc a népiskolai reform ellen.

(Románok és román képviselők.)

— *Saját tudósitónktól.* —

Kolozsvár, julius 26.

A népoktatási törvénytervezet körül támadt nemzetiségi mozgalom még mindig emelkedőben van. Bámulatos, milyen aktivitást tudnak ezek az izgatók kifejteni. Pillanatig sem nyugodnak; folyton dolgoznak, agitálnak és élesztgetik a tüzet.

Most már Szatmár, Mármaros, Ugocsa vármegyékre is kiterjesztették az izgatást. Minden áron ellensulyozni akarják a törvénytervezet várható hatását. Az a pláuvényunk, hogy erre a vidékre Erdélyből fogják hozatni a papokat, ugy, hogy a tisztára magyar ajku görög katolikusok az ugynevezett vadoláh papok kezébe kerüljenek. Ezek azután majd megsemmisitik a törvény esetleges hatását.

A románlakta vidéken, természetesen még erősebb foku az izgatás. A kedélyek fölzaklatásában főképen Vád Aurél képviselő serénykedik. Vlád kiadta a jelszót, hogy az ellentállást már a képviselőházban kell megkezdeni. Ha az összes nemzetiségi képviselők összefognak, az obstrukció fegyverével megölhetik a népoktatási törvényjavaslatot.

A többi nemzetiségi képviselő azonban nem akar kötélnek állani, mire Vlád Aurél a választókat uszitja ellenük. A multkor Szombathy Györgynek üzente meg egy jószáshelyi választója, hogy nem választják meg ujra, ha nem foglal állást a népiskolai törvény ellen.

Most pedig az aradi román lapban Avramescu képviselőt szólitották föl romániai kerületének választói, hogy minden eszközzel akadályozza meg a javaslatnak törvényerőre való emelkedését.

A tanulságos levél igy szól:

Nagyságos ur! A román-bogsáni választókerület román választói, midőn megbizták Nagyságodat, hogy őket a magyar parlamentben képviselje, azon meggyőződésben voltak, hogy minden alkalommal meg fogja tudni védelmezni ugy a kerület, mint a román nép jogait. Minthogy most egy beborult jövő előtt állunk az iskolai törvényeknek tervbe vett megváltoztatásával, kérjük Nagyságodat, hogy tekintetbe véve a sulyos következményeket, — melyek bekövetkezhetnek a román népre, — ha a fenti tervezet törvényerőre emelkedik, lépjen ki a szabadelvü pártból, amely leginkább az utóbbi időben teljesen antiliberálisnak mutatkozott a román néppel szemben. Egyszersmind kérjük, hogy ezen törvényjavaslat ellen állást foglalni méltóztassék, mert elkerülni akarjuk azt a szégyent, hogy e törvényjavaslat Nagyságod közreműködésével emelkedjék törvényerőre, mivel Nagyságod, mondhatni, egy tisztán román választókerületet képvisel a magyar parlamentben. Reméljük, hogy Nagyságod tudni fogja kötelességét, mert ellenkező esetben a bogsáni kerület román választói a legközelebbi választások alkalmával szintén tudni fogják kötelességüket. Ezeket tartottuk szükségesnek Nagyságod tudomására hozni.

Kelt Román-Bogsán, 1904. julius hónap.

A román választópolgárok nevében: Morariu Konstantin, Tina Konstantin, Boján Mihály, Sotir Gruja, Muresán Voszla, Szebuc Miklós stb.

Semmiféle kommentárt nem fűzünk magához a levélhez. Csak egyszerüen rámutatunk, hogy ez a levél megbizható fokmérőként mutatja meg, milyen állapotban vannak már a lelkek a nemzetiségi perifériákon.

Nyári gondolatok
Kolozsvár utcáin.

Kolozsvár, julius 26.

Őszintén bevallom, ilyenkor nyáron az ujságiró keresi az irni valót. A szezonban — hogy ugy mondjam — a tenyerébe hullanak az események: toll és tinta kell csak, hogy a nagyközönség elé kerüljenek. De ilyenkor keresnünk kell azokat mert a közönség megköveteli a lapját és a közönség az, a mely arra nevelte a hirlapirót, ha nincs, hát csinálni kell eseményeket.

Való igaz, hogy azután ilyenkor sok olyasmi szőnyegre kerül a lapok hasábjain, amire különben a szezonban alig jutna hely. S erre mindenesetre jó a nyári szezon, mert vannak dolgok, események, a melyeket helyes és okos dolog szóvá tenni a nyilvánosság előtt.

Ebbe a keretbe természetesen a »fiumei cápa« közkedvelt nyári napi-hir nem vonható bele. Mert az valóban teljesen jelentéktelen eset, hogy az a bizonyos cápa tényleg megjelent-e az Adria hullámai között vagy sem.

*

Annál inkább jó egy kicsit elgondolkozni azon, ami p. o. Kolozsvár utcáin elénk kinálkozik nyári esemény gyanánt. Ez a kiállhatatlan por, amely reátülepedik a tüdőnkre és elhelyezi ott a tuberkulózis ismert bacillusait. Szóvá tettük már itt — de nem hangsulyozhatjuk eléggé — hogy Kolozsvár egyik legszebb, mert legnagyobb utcája a Monostori ut, mostanában vetekedni óhajt a Szaharával.

Milliókra menő költséggel rendezte be a város a vizvezetéket. Az illetékes körök a legutolsó vizmü bekapcsolása alkalmával büszkén hangoztatták, hogy Kolozsvár most már a legvizdusabb városok közé fog tartozni. Jut viz mindenre még az utcák öntözésére is. — De nem jut. — Mert nemcsak a Monostori-ut, de Kolozsvárnak egy másik szép sétautja, a villákkal szegélyezett Rákóczy-ut is elsőrendü szállitója lett a tüdőbetegségeknek. Azon az uton este 8 óra felé, amikor már egy kissé hüvösebb és kellemesebb a levegő, nem lehet végigmenni, mert valóságos portengeren kell áthatolni. Ide se jut egy csöpp viz sem, öntözésre. De jut bőven p. o. a nyári szinház elé, ahol valóságos sártengert rendeznek az öntöző bácsik minden nap. Természetes, hogy a sétatér öntözése ellen kifogást emelni nem lehet, de hogy egyik helyre oly bőven jusson, a másikra meg egy csöpp sem, hát ez nagyon különös vizgazdálkodási rendszer.

*

S mikor ebben a tikkasztó szárazságban elgondolkozunk Kolozsvár viszonyairól, önkéntelenül felötlik gondolatainkban a Kolozsvár tüzbiztonságának kérdése, amely tekintetben tudvalevőleg nagyjában a Mindenható végtelen kegyelmére és irgalmára vagyunk utalva.

Mindenünnen érkeznek a tüzveszedelmeket jelentő hirek. Az országunk majd az északi, majd a déli pontjáról emelkednek fel a lángoszlopok és semmisitenek meg egész községeket. Itt Kolozsvárott is, a rettenetes szárazság természetes következményeként csak egy szikra kell, hogy lángra lobbanjon a tüz. Egy rossz helyre dobott gyujtó, egy vigyázatlanul kivert pipa és kész a veszedelem. Van-e megnyugtató garanciánk arra, hogy ha már megelőzni nem, de legalább elfojtani tudunk egy esetleg kitörhető veszedelmet? Sajnos, nincsen. A városi tüzoltóság operettszerü nagysága nem lehet valami nagyon megnyugtató, sőt egyenesen a legnagyobb aggodalmakat ébresztheti azokban, a kik e város sorsáról néha gondolkodnak is.

Az „önkéntes tüzoltóság“-ra vagyunk utalva, a melytől nem vitathatjuk el a buzgóságot, az önzetlenséget, de amely hiába mégis csak „önkéntes“ tüzoltóság és a nely amellett Kolozsvár viszonyaihoz képest primitiv felszereléssel bir, anyagi eszközeinek csekélysége következtében. Ilyen viszonyok között, szinte félelmetes elgondolkozni azon, mi történne itt, ha e nagy szárazság alatt a város két különböző pontján egyszerre támadna tüzveszedelem. — Menthetetlenül elpusztulna belé a félváros. S mivel hogy igy áll a dolog, szinte önként következik, hogy annyiban legalább meg kellene előzni a bekövetkezhető katasztrófát, hogy a jövőben rendezett városi tüzoltóság álljon készenlétben a fenyegető veszedelem elháritására. Fanatikus hittel reméljük, mert hiszen egyebet alig tehetünk, hogy az idén elkerüli minden ilyenféle veszedelem városunkat. De ez a fanatikus hit — amely valószinüleg a hatóság keblét is dagasztja — nem segitség, csak bizó reménykedés. S ez a hit sem tarthat örökké. Hát ezért a városi közigazgatás legsürgősebb munkái közé tartozik, ez anomália megszőntetése.

*

De eszünkbe ötlik Kolozsvár közegészségügyi állapotának jelentős és fontos kérdése is. S ezzel kapcsolatban felmerül a városi főorvosi hivatal munkássága is. Minden tiszteletünk mellett, melylyel a város főorvosának személye iránt viseltetünk, alig hallgathatjuk el abbeli véleményünket, hogy az ősz és érdemes főorvos már nem alkalmas egy ilyen nagy város egészségügyeinek a vezetésére. Az orvosi tudomány ugyszólván minden esztendőben egy óriási lépéssel halad előbbre. Ezzel a haladással, a modern orvosi tudománynak a tökéletesség felé való rohanásával vagy lépést kell tartani, vagy ki kell állani a sorból.

Nos: a haladást abszolute nem észlelhetjük Kolozsvár közegészségügyében és igy ott kell keresnünk a hibát, ahol azt legjobb meggyőződésünk szerint fel is találhatjuk. Az elmult télen skárlát járvány volt Kolozsvárott. Egy csomó édes, pici gyerek pusztult el; egy csomó apró sirhant emelkedett a temetőben.

Most a tifusz szedi áldozatait. Néhány halottat már eltemettünk, de még mindig sokakat szegez ágyba a sulyos betegség. Mit tett ezzel szemben a városi főorvosi hivatal? Tud-e valaki valamelyes intézkedésről? Történt-e valami figyelmeztetés a közönséghez, melyben legalább óvatosságot ajánlanak? Naiv halandó az, aki ilyes valamit várt, a mi főorvosi hivatalunktól. Nézzük már most mi történik másutt hasonló esetben. Egyik aradi lapban olvassuk a következőket:

„Az orvosi hivatal jelentése szerint tizenkét betegülési eset volt tegnap estig hivatalosan bejelentve. A főorvosi hivatal jelentése a betegülési eseteket szórványosaknak mondja, mert a betegségnek még nincsen járványos jellege.

A főorvosi hivatal ennek dacára minden egyes esetben megtétette a szükséges óvintézkedéseket, amelyek főképen a betegség tovaterjedésének a meggátlására vonatkoznak. Az orvosi hivatal minden tifuszos beteghez egészségügyi biztosokat rendelt ki, hogy az előirt óvintézkedéseket megtegyék, A biztosok a ragályos beteget lehetőleg elkülönitik, vagy pedig beszállitják a közkórházba, ahol a ragályos betegek osztályában veszik ápolás alá a betegeket. A magánlakásokon is lehetőleg korlátozzák a betegekkel való érintkezést s minden ruhanemüt és edényt fertőtelenitenek.

A veszedelmes betegség keletkezésének és terjedésének okairól s az ellene való védekezés legcélszerübb módjairól Posgay Lajos dr. városi főorvos a következő jelentést és figyelmeztetést adta ki:

1. Azon tényállás, hogy a meleg, forró nyári és száraz évszakban több a tifuszbeteg, a talajviz apadásának tulajdonitják. A száraz, likacsos földrétegben az apadó nedvesség s a levegő rothadást idéznek elő; a rothadás nitrogén tartalmu terményei kipárolognak, a levegőt fertőzik s a légutakon az emberbe jutnak. Éppen ezért minél inkább leapad a talajviz, annál terjedelmesebb lehet a tifusz-járvány. Ez a tifusz-járvány önkéntes keletkezésének elmélete s ha nem is fogadjuk el ezt feltétlen okul, minden esetre a hagymáz-méreg elősegitőjének kell azt tekinteni. Ebből következik:

2. Hogy a talajfelszin szennye, a piszkos árkok, csatornák, udvarok és szobák a hagymázméreg elősegitő, vagy terjesztő okául szolgálhatnak. Nem kell tehát különösen reámutatni, mennyire szükséges a szennynek eltávolitására, a talaj fertőtlenitésére törekednünk.

3. Az önként fejlődő hagymáz okát a léganytartalmu rothadás kipárolgása mellett a hulladék anyagokkal fertőzött ivóvizben, rothadásnak indult tápszerekben, főleg rothadó husnemüek élvezetében kell keresnünk. Tehát tiszta jó ivóvizről, romlatlan tápanyagokról kell gondoskodnunk.

4. Személyes érintkezés csak ugy terjesztheti a tifuszt, ha a beteg holmiján száradó szennyrészek porladva a légkörbe s igy az emberbe jutnak, vagy szennyezett eledellel, szennyezett kéz folytán az emberbe kerülnek. Ennek megtörténtét kell tehát meggátolni, a betegszobának tisztán tartása, rendes szellőzése, eledeleknek a betegszobától távoltartása, segitő kezeinknek gondos megmosása a fertőtlenités segélyével.

5. A betegséget a beteg ruházata, fehérnéműje, szennyezett voltánál fogva közvetiti, ennélfogva ezeket elhurcolni, fertőtlenités nélkül használatba venni veszedelmes.

6. Zsufolt együttlekás, az ezzel járó szennyezés, a tisztátlan szabadlevegő kedvező talaja a betegség terjedésének. Ennélfogva célszerü a beteglátogatás betiltása, vagy legalább korlátozása, valamint lakásunk tisztántartása.

7. A rendetlen életmód a betegülést elősegiti. Nemcsak a rossz táplálék, de a jóval való visszaélés, meggondolatlan halmozása az ellentétes tápszereknek, dorbézolás, tulságos gyümölcsevés, vizivás, szeszes italok nagy fogyasztása: mind fokozzák a káros hátrányokat. Megtámadják a jó szervezetet is, gyomor és bél rontást, hurutot támasztanak. A bélhurutban szenvedő ember pedig a tifusz-méreg felvételére nagy mértékben hajlamositva van.

8. A dus és rendetlen életmód ellentéte: a táplálékhiány, az éhezés a tifuszragálynak szinte anyagot szolgáltat.

9. Megjegyzendő, hogy a félelem rossz tanácsadó, mig egyrészről az igazi hagymáz betegség elhanyagolása a bajt sulyosbithatja, másrészről lázzal s egyéb tifuszhoz kezdetben hasonló jelekkel fellépő betegséget annak tartani s akként kezelgetni káros következménnyel járhat. A betegség felismerése, meghatározása s megfelelő orvoslása mindig az orvos dolga s éppen ezért annak meghivásáról idejekorán kell gondoskodni.

Posgay Lajos dr.,
t. főorvos.

Azért közöljük ezt a figyelmeztettés teljes szövegében, mert mi legalább pótolni akarjuk a kolozsvári orvosi hivatal mulasztását. Ami jó e tekintetben Aradnak, az jó Kolozsvárnak is. Fájdalom azonban, hogy mi a tifusz terjedésével már jóval előbbre vagyunk. Több a betegünk és egy pár halottat már elföldeltünk. De nálunk addig nem történik semmi, mig össze nem ül az egészségügyi bizottság és ki nem mendja:

— Járvány van!

De hogy ennek hivatalos konstatálásához elérjünk, hát érdemeket kell szereznünk. Legyen beteg a lakosság fele és temessük el a lakosság negyedrészét.

(h.)

UJDONSÁGOK.

Válasz.

Budapest, julius 26.

Vettük a következő sorokat.

Koréh Endre barátomnak az Ujság szombati számában hozzám intézett nyilt levelére ezuttal csak annyit jegyzek meg, hogy a székely vasut épitéséhez szükséges ingatlan kisajátitások és kártalanitási eljárások még meg nem kezdődöttek. A mi most történik — lehet egyezség vagy erre való kisérlet. Minden érdekelt igyekezzék jogait megvédeni — mert nem köteles önkényüleg megszabott árakban tulajdonjogáról lemondani. Az illetékes hatóságok és a birósági eljárás arra való, hogy segitségére legyenek jogaik megvédésében. A szászrégeni székely társaság figyelme fel lett különben ez ügyre hiva.

Kitünő tisztelettel:

Sebess Dénes.

Tisza megrendszabályozza a Házat.

Nem lesz parlamenti szünet.

— Saját tudósitónktól. —

Kolozsvár, julius. 26.

Könnyen hivő politikusok abban a kellemes illuzióban ringatták magukat, hogy az 1904-ik évi költségvetés letárgyalása után jól megérdemelt pihenésben lesz része a tisztelt Háznak s a rövid megszakitásokkal majdnem két esztendő óta együtt ülő képviselőknek hosszabb pihenésben lesz részük. Félhivatalos ujságok az utóbbi időben nem egyszer céloztak erre az elkövetkezendő nagy vakációra s célzást nagy és őszinte örömmel reprodukálta az egész sajtó.

Tisza István azonban nem azért Tisza István, hogy különböző politikai kombinációkra hallgasson s főleg nem azért Tisza István, hogy nyitott kártyával játszék. Az ő politikája a zárkozottság politikája, a mely nagyon kevés ember előtt tár fel titkokat. De ha egyszer kipattan valami az általa tervezett dolgokból, az feltétlen kinos szenzációt hoz az ellenzéknek.

Politikai munkatársunk mai budapesti távirata egy ilyen szenzációról ad hirt. Tisza elhatározta, hogy keresztül huzza az ellenzék minden számitását, végez vele, elveszi ellentálló erejét s a makacskodókat megtöri. A költségvetés letárgyalása után nem ad szabadságot a képviselőknek, sőt előveszi a házszabályrevizióját szóló törvényjavaslatot és azt ha törik, ha szakad keresztülerőszakolja. A házszabály revizióját parlamenti körökben röviden klotürnek nevezik és elég annyit mondani, hogy emlitése is vörös posztó az ellenzék szemében.

Tiszát a klotürjavaslat előráncigálására a civillista vita késztette. Az udvarnál rossz néven vették, hogy az ellenzék két héten keresztül foglalkozott az udvar dolgaival, ugylátszik gyors megtorlást kiván.

És Tisza kapható a megtorlásra. Beterjeszti a házszabály revizióját s azt keresztül hajszolja bármi áron is. Hogy a házszabály revíziójának beterjesztése parlamenti forradalmat fog provokálni, az előrelátható. Az ellenzék harcolni fog a parlamentárizmus mai formája mellett késhegyig s hogy ennek a harcnak milyen kimenetele lesz Tiszára nézve, az a bizonytalan jövendő titka.

Hogy politikai értesülésünknek komoly jellege van, azt az is bizonyitja, hogy hosszu idő után ma megjelent a képviselőházban gróf Andrássy Gyula és gróf Andrássy Tivadar. Tisza a két gróffal hosszadalmas és titokzatos tanácskozást folytatott, amelynek lényegéről a benfentesek suttogva nyilatkoztak.

— A házszabályrevizió!

Szóval a lecsillapodott kedélyek felzaklatására ismét kilátás van és ugy lehet, hogy a mult nyár obstrukciós napjainak vihara és szenvedelme ujból állandó planéta lesz parlamenti életünk egén.

Az orfeum
és
a rendőrség.

Kolozsvár. jul. 26.

Kolozsvárt most egy kissé ellepték az orfeumok. A sétatéren, az „Angol királynő“-ben, a »Biazini szállóban«, daltársulatok ütöttek tanyát, amelyek ha nem is kulturmissziót végeznek, de arra jók, hogy egy-egy estén elszórakoztassák az itthonmaradt kolozsváriakat. Hogy azután vidám szalmaözvegyek és a mulatni vágyó fiatalság is ellepi a nagyon is könnyü muzsa-hajlékokat — az csak természetes. Az is bizonyos, hogy az orfeumokat nem a leányok számára találták ki, hanem az ilyen mulatságokat korlátlanul kultiváló férfiaknak és az asszonyfökötővel erre szabadalmat nyert fehérnépeknek.

Mindez pedig azért van igy, mert az orfeumok müsorát abszolute lehetetlen lenne beleilleszteni a felsőbb leányiskolák önképzőköri hangversenyei közé: dalolván ott a szerelemről, sokat, nagyon sokat, sőt csupán csak erről mindig....

A Biazini szálló komikusa napokon át énekelt egy erős kuplét, mely egyik ismert népdal a „Kisangyalom“ dallamára „Elől-hátul“ refrénnel végződött. A közönségnek módfelett tetszett a kuplé és Grünau a komikus énekelte is azt nehány napig.

Egyszer azonban egyik szende, szőke és fiatal alkapitányunk teljesitette az orfeumban az inspekciós szolgálatot. Mikor Grünau elénekelte ezt a kuplét, az alkapitány pirulva földre szegezte szemét és homlokán komor ráncok képződtek. Be is ment a jelentés a főkapitánysághoz a sikamlós kupléról, mire elkérték hivatalosan a szöveget és megállapitották, hogy az erkölcstelen tartalmu, **betiltották annak éneklését.**

A komikus szomoru lett kupléja tragikus sorsán, az alkapitány azonban büszkeséggel gondol arra, hogy milyen nagy szolgálatott tett Kolozsvár közerkölcsiségének javulására.

*

De az orfeumnak van törzsközönsége, amely semmit sem tudott a kuplé betiltásáról. Követelte hát — mint orfeumban az szokásos — felkiáltásokkal a kuplé éneklését. A szegény komikus valahogyan tudtára akarta adni a publikumnak, hogy az a kuplé betiltatott, ennélfogva tegnap este a következő egyetlenegy strófát dalolta el:

Iskola Alapítvány – Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală – BCU Cluj-Napoca

Nagyérdemü közönség
Elől-hátul
A lelkem a vágytól ég
Elől-hátul,
De a rendőrség vigyáz rám,
Hogy ne énekeljem talán
Elől-hátul.
De a rendőrség vigyáz rám,
Hogy ne énekeljem talán
Elől-hátul.

Nagy taps fogadta a sikerült ötletet és igy a rendőrség rovására is mulatnak ma már az orfeumban.

— **(Az ev. ref. egyház zsinati választásai.)** A minap már jeleztük, hogy az erdélyi ev. ref. egyházkerületben utóbb lefolyt zsinati választások eredményéről nehány egyházmegye részletes kimutatást készitett el. Most ujabban az erdővidéki, kalotaszegi, kézdi, sepsi, szilágy-szolnoki és vajdahunyadi egyházmegyék állitották össze a beadott szavazatok összegéből a következő eredményeket:

A 19 egyházközség szavazatai közül egyházi rendes tagságra nyertek Bartha Lajos 182, Dézsy Gyula 179, Ravasz János 171, Bartha Dezső 142, Nagy Károly 113, Pokoly József 107, ifj. Péter Károly 105, Bodor János 97 szavazatot; világi rendes tagságra: Kolozsváry Sándor 185, Zeyk Dániel 185, Mezey Albert 178, Simó Lajos 177, dr. Sárkány Lajos 117, Sándor József 116, Váró Ferenc 117, dr. Sebess Dénes 106 szavazatot; egyházi póttagságra: dr. Elekes Viktor 181, Kövér András 175, Nagy József 166. Jósa Sándor 152, Sófalvy Károly 146, Tóthfalusy József 131, Papp István 110 szavazatot; világi póttagságra: Gáspár János 153, Apáthy Péter 117, dr. Szádeczky Lajos 114, Ugron János 105, gr. Bethlen Balázs 103, dr. Kádár János 101, gr. Bethlen Sándor 100 szavazatot. A szavazások az ideig kimutatott eredménye azonban nem végleges. Valószinü, hogy pótválasztásokra lesz szükség. Remélhető, hogy nehány nap leforgása alatt a többi egyházmegye is beterjeszti a szükséges adatokat, melyek alapján az igazgatóság a végleges erdményt megállapithatja.

— **(A kolozsmonostori gazdasági tanintézet záróünnepélye.)** Tegnap délelőtt folyt le a kolozsmonostori gazdasági tanintézet ez évi záróünnepélye. Az ünnepélyt dr. Szentkirályi Ákos igazgató beszéde nyitotta meg, ki a mult tanév nevezetesebb mozzanatairól igen szép szavakban emlékezett meg. Ezután a pályamunkák kiosztására került sor. Pályadijat nyertek Cimbor Mihály, Szabó János, Szonea Flórián. Ezenkivül az intézet alapitványai közül a vármegye Gyarmathy-alapitványát Csercser Árpád, az E. G. E. Mikó-alapitványát Szabó János, a Boros-féle E. G. E. alapitványt Sipos Sándor, a tanári testület alapitványát Halász Jenő intézeti hallgatók nyerték. Ezután a végzett hallgatók nevében Dancs Sándor mondott köszönetet a tanári karnak buzgó fáradozásáért, mely után a szépen sikerült ünnepélyt Szentkirályi igazgató magas szárnyalásu buzditó beszéde bezárta. Az ünnepélyen jelen voltak többek között: dr. Haller Károly miniszteri tanácsos egyetemi tanár. Az Erdélyi Gazdasági Egylet képviseletében Szabó József főrendiházi tag, elnök, Nagy Lajos kir. tanácsos, Reich Albert állategészségügyi ny. felügyelő, igazgató, Tokaji László titkár, Kolozsvármegye képviseletében dr. Lápossy Hegedüs Árpád tb. főjegyző, a monostori uradalom intézősége részéről Nagy Dezső intéző és mások.

— **(Fölvétel a kolozsvári Tanitók Házába.)** Mint lapunkban már jeleztük is, az Eötvös-alap vezetése alatt álló Tanitók Háza kolozsvári épületének ünnepélyes felavatását a közoktatásügyi miniszter személyes jelenlétében szeptember hóban fogják megtartani. Az elnökség ezuton értesiti a t. szülőket, kik az állam tulajdonát képező főiskolai internátusba fiaikat felvétetni kivánják, hogy levélbeli kérelmükkel már mostantól kezdve f. é. szeptember hó 10-ig bezárólag fordulhatnak az Eötvös-alap elnökségéhez (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 47.) A Tanitók Házába az intézmény rendeltetésénél fogva elsősorban a magyarországi tanárok és tanitók főiskolán tanuló gyermekei vétetnek föl; mindazonáltal miniszteri engedély alapján állami és törvényhatósági tisztviselők, sőt a menynyiben a létszám megengedi, nem tisztviselők fiai is nyerhetnek felvételt az internatusba havi 60 korona dijért. A csekély összeg ellenében az intézet a növendékeknek kényelmes otthont, teljes ellátást, orvosi gyógykezelést és ingyen fürdőket nyujt. A dijak havónként előre fizetendők. A jelzett határidőn tul beérkező jelentkezések csak kivételes és indokolt esetekben vétetnek figyelembe.

— **(Gyermekmenhely-telepek Erdélyben.)** A kolozsvári állami gyermekmenhely-telep — melynek Kolozsvárt a Rákóczi-uton épülő uj helyisége közel áll a befejezéshez — humanus céljainak minél szélesebb körben való terjesztése végett folytonosan szaporitja a telepek számát az erdélyi részekben. Igy nemrég létesültek uj telepek Désen, Zilahon, Tordán s most ujabban dr. Genersich Gusztáv, a menhely érdemes igazgatójának kezdeményezésére Székelykeresztur város létesitett uj gyermekmenhely-telepet, melybe Kolozsvárról már is 12 árva gyermeket vettek fel.

— **(Öngyilkosság a temetőben.)** Aligha van több öngyilkosság a világon, mint Magyarországon. S a mi kincses városunk sem foglalja éppen az utolsó helyet el a magyarországi városok között ilyen tekintetben. Nem mulik el hét a nélkül, hogy legalább egy-két öngyilkosságról be ne számolhatnánk. Tegnap egy 60 év körüli aggastyán dobta el magától az életet. A szegény öreg már nagyon vágyhatott a halottak csendes birodalmába, sokat szenvedhetett hosszu életén át, mig tegnap délután a temetőben öngyilkossá lett. Négy órára járt az idő, a mikor eldördült a temető felső részén a pisztoly, mely az öreg sokat hányt-vetett életének véget vetett. A lövés zajára összeszaladtak a temetőben járkáló gyászolók s ott találtak élettelenül Borbély Sándor sirján egy öreg embert. Az öngyilkos, kinek személyazonosságát miből sem lehetett megállapitani, egylövetü pisztolylyal vetett véget életének. A pisztoly csövébe vizet öntött, hogy a halál annál biztosabban bekövetkezzen s a nyakszirtjébe lőtt. Barna kabátot, szürke nadrágot s csizmát viselt. Zsebében mosdó eszközöket, egy ácsmérőfát és ácsiront találtak, miből a rendőrség azt következteti, hogy az öngyilkos ácsmester volt. Semmiféle irást, levelet nem találtak nála. A rendőrség a hullát a törvényszéki boncteni intézetbe szállittatta be, egyben a személyazonosság megállapitása végett megindította az eljárást.

— **(Halálozások.)** Özv. id. Duha Tódorné szül. Turcsa Rozália életének 88-ik évében e hó 22-én Szamosujvárt meghalt. Temetése e hó 24-én d. u. 5 órakor volt a közönség nagy részvéte mellett. Az elhunyt matrónát nagyszámu rokonság gyászolja. — Özv. Popovits Károlyné szül. Krisán Anna tegnap reggel 7 órakor, életének 83-ik, özvegységének 36-ik évében végelgyengülés következtében elhunyt. Temetése ma délután lesz az Árpád-ut 8. sz. alatti lakásáról.

— **(Az eltünt Vay bárónő.)** Nehány hónappal ezelőtt rejtélyes körülmények között eltünt Pozsonyból Vay Dénes báró leánya és azóta nyoma veszett. — A napokban Nagykeszi mellett egy női holttestet fogtak ki a Dunából. Már akkor rebesgették, hogy az valószinüleg az eltünt Vay baronesz hullája. Vay Dénes báró ma leutazott Nagykeszire, a hol időközben a holttestet eltemették. A halottat exhumálták, mikor is megállapitották, hogy az valóban az eltünt bárókisasszony. Ujra koporsóba rakták és intézkedtek Pozsonyba való elszállitása iránt.

— **(Grünau Poldi jutalomjátéka.)** A Biazini-szállóban müködő orfeum társulat kiváló komikusának Grünau Lipótnak, ma lesz a jutalomjátéka, melyen egész uj müsorral lép a közönség elé. Ez estén csupán — mint vendég — fellép Ormai Lujza is, a mult évről ismert jeles szubrett-énekesnő.

— **(Veszedelmes légycsipés.)** Sajnálatos baleset érte Huber Iván vizvezetéki igazgatót. Tegnapelőtt délután ugyanis a New-York kávéházban egy légy megcsipte a kezét. Huber egyidejig mitsem törődött a jelentéktelennek látszó dologgal, estefelé azonban dagadni kezdett a légy csipés helye. másnapra pedig megdagadt az egész alkarja, Erre természetesen orvoshoz folyamodott. Hevessi Imre dr. egyetemi tanársegéd vette kezelés alá a vizvezetéki igazgatót, kinek. minthogy szerencsére észrevette a bajt s gyorsan orvoshoz fordult, aligha lesz egyéb baja, minthogy pár napig nem tudja karját használni.

— **(Gyilkosság az országuton.)** Két elvetemedett rablógyilkost tartóztatott le a mult vasárnap a csendőrség a somogymegyei Szent-Miklós községben, a hol — mint nekünk irják — épen az elrabolt állatokat árulták, a mikor kézre kerültek. Pásti Márton juhászgazda ötven birkát hajtott Ujtelepről a pusztára, hogy a tarlón legeltesse. A mint a dülő utakon hajtotta a jószágait, találkozott két idegen emberrel. Ezek hajcsároknak adták ki magukat s beszédbe elegyedtek a juhásszal, a kit el is kisértek jó darabig. Miután beszélgetés közben megtudták Pástitól, hogy másnap vásár lesz Szent-Miklóson, hamar készen voltak a tervükkel. Utközben az egyik idegen háturól leütötte az öreg embert, a ki az ütéstől megszédülve elbukott. Erre mind a ketten rárohantak és addig verték, amig élet mutatkozott még benne. A két gyilkos, mi után áldozatukat halottnak vélték, a birkanyáját megforditották és egyenesen Szentmiklósra hajtották, ahol potom áron iparkodtak tuladni rajtuk. Estefelé a szerencsétlen ember fia, Pasti Ferenc találta meg az apját vértől boritva, aki időközben eszméletre tért és megnevezte a gyilkosait, akiket sikerült is a vásáron letartóztatni. Az öreg Pasti még az éjjel kiszenvedett. A két gyilkost pedig névszerint Hayn Péter és Hackl János csavargó hajcsárokat a csendőrség letartóztatta. Az elrabolt jószágok egy részét, valamint a már eladottak árát a rablógyilkosoknál hiány nélkül megtalálták.

— **(Élve eltemetett munkások.)** Megrendítő szerencsétlenség történt a mult szombaton a hevesmegyei Tarna községben. A szerencsétlenség részletei — mint nekünk irják — a következők: A községen kivül levő nagy csodakut vize a nagy szárazság miatt kiapadt. A községi elöljáróság elhatározta, hogy a kutat kimélyiti. A munkát Szántó Pál, Szántó Miklós, Üveges Illés, Gyárfás János és Gyárfás Péter vállalták el és a mult héten hozzá is fogtak a munkához. Szombaton délelőtt már jócskán előrehaladtak a munkával. Az emberek a kutban dolgoztak, csupán Gyárfás Péter volt a kut tetején, a ki a lent megrakott vedrát huzta fel. — Déltájban hirtelen iszonyu robbanás történt a kutban s utána beomlott az egész kut. — Gyárfás Péter, a ki szerencsére a veszedelem idején éppen távolabb állott a kut szélétől, lélekszakadva futott a faluba, a hol elmondta a szerencsétlenség hirét. Az emberek mentőeszközökkel futottak a helyszinére. A szerencsétlenség azonban sokkal nagyobb volt, mint hitték, mert a kut kőfalazata teljesen beomlott és maga alá temette a négy embert, akinek a megmentése teljesen lehetetlen volt. Az összefutott emberek hozzáfogtak a kőomladék kihányásához, de munkájukban nagyon lassan haladhattak, ugy hogy egész éjjeli munka után csak másnap délelőtt jutottak el a négy ember holttestéhez. A szerencsétlenségnek, mint azt a vizsgálat megállapitotta, maguk a munkások voltak az okozói, mert elmulasztották a kőfalazatot alá támasztani. Mind a négy ember nagy családot hagyott maga után.

NYÁRI SZINHÁZ.

Kolozsvár, szerdán, julius 27-én:

Nőemancipáció.

Bohózat 3 felvonásban.

Kezdete fél 8-kor, vége fél 10 kor.

Holnap, csütörtökön, julius 28-án:

Fekete orvos.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szerda: Nőemancipáció.
Csütörtök: Fekete orvos.
Péntek: „A hét Slézinger“ előkészületei miatt nem lesz előadás.
Szombat: Először: A hét Slézinger.
Vasárnap: A hét Slézinger.

* **Tricoche és Cacolet.** Melhac és Halévy jóizü francia bohózatát elevenitették fel tegnap a Nyári Szinházban. A kis számu közönség jól mulatott az ötletes helyzeteken. Tricochet Dezséri, Cacoletet Nagy Imre játszta. Mindketten állandóan derültségben tartották kitünő játékukkal a közönséget. A felvonások végén sokszor hivták lámpák elé mindkettőjüket. A többi szereplő közül első sorban Szentgyörgyit emlitjük meg, ki Van der Pouz báró első rangu szalon szerepében ragyogtatta sokoldalu müvészetét. Mészáros; Emil herceg szerepében volt igen jó, mintha azonban kicsit kedvetlen lett volna. Palotai Piroska egy kokottot játszott igen kedvesen. — Jók voltak még Tompa, Bérczi, Szakácsné, Vámos, Hegedüs és Váradi Miklós.

* **Nőemancipáció,** ez a jóizü énekes bohózat kerül ma szinre Károlyi Leonával a főszerepben. Mellette Kassai, Nagy Imre, Dezséri, Bérci, Szegő, Lackó Aranka, Váradiné adják a főszerepeket.

* **A fekete orvos** cimü dráma kerül holnap, csütörtökön hosszas pihentetés után feleleventésre Szakács Andorral a cimszerepben, kiuek méltó partnere lesz a fő női szerepben Tövölgyi Margit.

* **A hét Slézinger.** Feld-Faragó énekes bohózatának szombati előadása iránt nagy érdeklődés mutatkozik. A darabból Mészá os rendezése alatt szorgalmasen folynak a szinházi próbák.

Táviratok

A kolozsvári uj szinház szerződése.

Budapest, julius 26.

Hets Ödön dr., az országos szinházak jogtanácsosa, a belügyminiszter megbizásából ma kötötte meg a Fellner és Helmer épitő céggel a kolozsvári uj szinház épitési szerződését.

A szerződés szerint a Fellner és Hellmer cég köteles az uj szinház épitési munkálatait még ez év **szeptember 1-én megkezdeni** s az épületet a **jövő év márciusára tető alá hozni.**

Az uj szinháznak mindenféle berendezkedési és felszerelési tárgyakkal együtt **december elsejére kell készen lennie, ugy, hogy ekkor a próbák megkezdhetők és december 15-én pedig az előadás megtartható legyen.**

Az épitésre előirányzott 85,000 koronát nem szabad tulhaladni.

Köteles az épitő cég egy a magyar nyelvben teljesen jártas munkavezetőt alkalmazni, ki állandóan a kereskedelmi miniszter által kiküldendö müszaki megbizott rendelkezései alatt áll.

A munkálatokat köteles a cég magyar és elsősorban kolozsvári iparosok által végeztetni és magyar anyagból készittetni.

— —

Az ország lángokban.

Temesvár, jul. 26.

Apsa temesmegyei község leégett. Mintegy 60 lakóház pusztult el.

Trencsén, jul. 26.

Tizenöt lakóház égett ma el az összes melléképületekkel együtt. Egyik házban **egy anya gyermekével együtt bennégett.**

Budapest, julius 26.

Kis-Herte község lángokban áll. Budapestről kértek segitséget, mert a lakosság képtelen a tüzet elfojtani. Egy szakasz tüzoltó különvonaton utazott ki a község segitségére. Ötven ház áll lángokban.

— —

József Ágost Kecskeméten.

Kecskemét, jul. 26.

József Ágost főherceg ma diszszemlét tartott, melyen természetesen megelégedését fejezte ki a tapasztaltak felett.

— —

A madridi tigris—bikaviadal.

Budapest, julius 26.

Madridból jelentik, hogy a tegnapi viadalon, amikor a tigris és bika a közönség közé rontottak, **ötvenen sebesültek meg életveszélyesen.**

Az orosz—japán háboru.

— Legujabb hirek. —

Budapest, julius 26.

Londonból jelentik: A „Standard“-nak jelentik Tiencsinből, hogy az oroszok Dasicsaonál e hó 24-én teljes vereséget szenvedtek. Ugyanez a lap arról értesül Sanghaiból, hogy az oroszok ebben az ütközetben keményen védekeztek, de mégis a japánok maradtak a győzők. A „Daily Mail“ azt jelenti Niucsvangból, hogy az ütközet 14 óra hosszat tartott. Hir szerint a japán tüzvonal 24 kilométer hosszu volt. Mind a két fél vesztesége nagy. Ugy hirlik, hogy az oroszokat elüzték a magaslatokról.

Budapest, julius 26.

Londonból jelentik: Az oroszok reggeltől estig tartó elkeseredett küzdelem után, feladták összes hadállásaikat és kiüritették Niucsvangot és rendetlen futásban vonultak vissza Heicsung felé.

A spanyol király Bécsben.

Bécs, julius 26.

Alfonz a spanyol király az őszszel látogatást tesz Bécsben ő felségénél.

Aru- és értéktőzsde.

Budapest, julius 26.

Budapesti gabonatőzsde.

Bő kinálat mellett eladatott 45000 mm. buza oáltozatlan tartott árakon, rozs kevés kinálat mellett tartott, zab, tengeri szilárd, takarmányárpa szilárdan tartott.

Ma nem volt felmondás.

Az 1904. évi julius hó 24. esti 6 órától julius 25. esti 6 óráig Budapestre.

	Érkezett:		*Elszállitatott:*	
Buza	25460 mm.	Buza	107 mm.	
Rozs	908 „	Rozs	1785 „	
Árpa	12050 „	Árpa	— „	
Zab	4099 „	Zab	5350 „	
Tengeri	14685 „	Tengeri	3010 „	
Repce	5798 „	Repce	— „	
Liszt	714 „	Liszt	8219 „	
Korpa	— „	Korpa	1089 „	
Összesen:	63713 mm.	Összesen:	19560 mm.	

A határidő üzlet.

A határidőüzlet szilárdan indult, az üzlet folyamatában nagyobb nyereményeladásokra az összes termények lanyhultak és olcsóbb áron zárultak. A forgalom élénk maradt.

	Kezdete	Változás
Buza okt.	9.95	982—983
Buza	—	—
Buza ápr.-re	10.27	1018—1016
Rozs ápr.-re	—	—
Rozs májusra	—	—
Rozs októberre	782	773—772
Zab májusra	—	—
Zab	—	—
Zab okt.	680	679—678
Tengeri aug.	632	631—632
Tengeri szept.	640	639—638
Tengeri máj. 1905	662	626—655
Tengeri	—	—
Repce	—	—
Repce aug.	10.70	10.75—10.80

REGÉNY.

Az ál-mandarin.

Irta: **Hyan Hans.**

Forditotta: **Jeanette.**

Amerikai—chinai detektiv-regény a jelenkorból.

XI. (50)

A mandarin koporsója.

Nemkülönben mindkettőjük eredménye egyelőre a semmivel volt határos és ha a rekkenő hőségben, fáradságos igyekezetük eredményét a „Purkhe“ (több méter széles legyező, mely a szoba mennyezetén lebeg és két a szobán kivül tartózkodó egyén által egy zsinór segitségével mozgattatik) előtt ülve elbeszélgetek; minden igyekezetük dacára, be kellett ismerniök, hogy ezideig semmi eredmény, sőt a közeljövőben sincsen kilátás, hogy bár csak egy lépéssel is közeledhetnének céljukhoz.

Nehány nap óta különböző uton haladtak. Pál Sutschauba ment, ez volt a legközelebbi nagyobb város, hallotta, hogy ott egy közeli faluban egy missionárus lakik, ki nagyon ismeri a lakosságot és szokásaikat.

Azon reményben, hogy majd valami fontosat hallhat, Pál odautazott és tényleg érdekes beszélgetése volt a hittéritővel.

A hittéritő egy hetven éven felüli aggastyán, unokájával egy feltünő szépségü fiatal leánykával egyedüli európaiak voltak a chinai faluban.

A chinaiak szerették, tisztelték őket, mert nem beszélte rá őket és nem erőszakoskodott velük, nem kényszeritő őket, hogy keresztényekké legyenek.

Az öreg ember egyszerüségében, szerény életmódjával és alázatosságában a chinai vallásosság mintaképe volt. Olyan békével türte sorsát, mint a hogy azt Confucius prédikálta, szivjósága méltó volt Buddhához és életkora a legnagyobb tiszteletet biztositá számára, oly népfaj körében, kiknek tisztelete elődeik iránt a vallásos imádással határos.

Ezen aggastyánt keresé fel Pál és legnagyobb örömére az aggastyán atyailag fogadá.

A nagyapát és unokáját is végtelen örömmel töltő el ismét európait láthatni és anyanyelvükön beszélhetni.

Pál meghatottan szemlélé ezen idyllikus életet, melyben e két emberi lény a babonás chinaiak által részesittetett.

Éppen azáltal, hogy az öreg Campbell Johnson a direct vagy erőszakos befolyásolástól tartózkodott és csupán csak igazán példás életmódjával hatott reájuk, „testvéreink a Krisztusban gyorsabban hódità meg sziveiket, mint más téritő, ki minden sokszor meg nem engedett módon is iparkodnak reájuk hatni.

A missionárius egy oly eszközzel is rendelkezett, melynek a leghitetlenebb és legmakacsabb bennlakókat is megtérité, ez eszköz volt:

A gyermekek!

A chinaiak rendkivüli tisztelet és szófogadással adóznak elődeiknek, de az ápolás, melyben a gyermekeket részesitik, rendkivüli szeretetreméltó.

Gyermekek a ház legnagyobb áldásának tekintetnek, akinek gyermeke nincs, azt a legszerencsétlenebb, Isteneik által gyülölt egyénnek tekintik.

Egy asszonyt kinek nincsenek gyermekei, férje szüleinél, hol rendesen laknak, a legrosszabb bánásmódbau részesitik és jogában áll férjének, sőt ha kellő eszközökkel rendelkezik meg is teszi, más feleségeket is tartani, kiknek gyermekei lesznek azután a törvényes örökösök. Az is megtörténik, hogy ilyen gyermektelen asszonyt a férje elkerget vagy pedig a chinaiban még mindig szokásos rab-zolgaságba elad....

Ki e gyermekkel jót tesz, az már előre is jó embernek tartatik chinában és mint ilyen nagy becsülésben részesül. Aki pedig állandóan foglalkozik velük, tanitja őket és örömet szerez nekik, az, különösen, ha ezért sem kiván kárpótlást a szülőktől általános rokonszenvben részesül!

Ez volt a főoka, hogy e keresztyénség Hui-tschauban annyira előrehaladt!

Ezen nyuláuk, szőke haju, kékszemü lány a missionárius unokája, ki a régi szentképekhez hasonlitott, maga köré gyüjté az egész környék chinai gyermekeket, játszott, énekelt velük, megtanitá őket mindennemü kézimunkára és a mi a legfontosabb, gyógyitotta is őket, ha megbetegedtek.

Igen, ezen gyenge teremtmény, midőn hazájában a térito hivatását elvállalá, évekig tanult és mint végzett orvos, jött át chinába, hogy nemcsak a lelket, hanem a testet is meggyógyitsa.

(Folyt. köv.)

Felelős szerkesztő:
HERCZEG JENŐ.
Laptulajdonos:
GOMBOS FERENCZ.

NYILTTÉR.

Október 1-étől kezdve

kiadó

Bolt-helyiségek

Deák Ferenc-utca 12. sz. a.

(Adler-féle ház.)

Ugyanott

Egy utczai emeleti lakás

2 szoba és konyha.

Értekezhetni:

GOMBOS FERENCZ

nyomdatulajdonosnál,

az „Ujság“ kiadóhivatalában.

Diszokmánnyal kitüntetve!

Bernáth E. Sándor varrógép kerékpár

nagy raktára és hangszer-üzlete a n. kir. posta- és táv. szállitója **Kolozsvár**

Összes áruimat havi részletfizetésre is adom és azokért 5 évig felelek. — Szakszerü villamos világitással és motorerőre berendezett mechanikai müheiyemben a **javitásokat** gyorsan és jutányos árban készitem. Nikkelezéseket, különféle szinü emaillirozásokat saját fürdömben és kemenczémben állitok elő.

Kerékpárkölcsönző osztályt tartok fenn! Telefon 412.

Képes árjegyzéket adok bárkinek!

Iskola Alapítvány – Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală – BCU Cluj-Napoca

Árverési hirdetmény.

Alólirt csődtömeggondnok ezennel közhirré teszi, hogy vb. Engelmann Hermann kolozsvári borkereskedő csődtömegéhez tartozó és a csődleltárban 1—54., továbbá 352. tételszám alatt felvett és 2935 kor. 34 fillérre becsült következő ingóságok ugymint: bor, borseprő, boroshordók, pincefelszerelés, szivattyu, szürők, dugaszoló gép, parafadugók, gummicsövek, ászokfák, stb. egyszerre s egy tömegben 2935 kor. 34 fill. kikiáltási árban azonnali készpénzfizetés mellett, nyilvános árverésen elfognak adatni.

A szóbeli árverés megkezdése előtt irásbeli zárt ajánlatok is elfogadtatnak és azok alólirott csődtömeggondnokhoz beadhatók.

Árverelni kivánók kötelesek a kikiáltási ár 10 százalékát bánatpénzül csődtömeggondnok kezéhez, elismervény ellenében, készpénzben letenni.

Az árverés tárgyát képező ingóságok egy tömegben kikiáltási áron alul nem adatnak el és fentartja magának a csődválasztmány a jogot a beérkezett irásbeli vagy szóbeli ajánlatok közül bármelyiket elfogadni, vagy mindegyiket mellőzni és a tételenkénti árverést elhatározni, mely esetben a tételenkénti árverés a csődválasztmány határozatának kihirdetése után nyomban kezdetét veszi.

A tételenkénti árverés esetében is a csődleltár 22—27. tételszám alatt felvett borseprő egy tételben árvereztetik el.

A tételenkénti árverés esetében az árverés alá kerülő ingók becsértéken alul is elfognak adatni.

A bor és borseprő utáni boritaladó és városi fogy.-adópótlék, valamint a vételi illeték árverési vevőt a vételáron felül terheli.

Ezen árverés megtartására határnapul **1904. évi julius hó 28-iki délután 3 órája** tüzetik ki és alólirt csődtömeggondnok **Wesselényi Miklós-utcza 13. szám alatti irodájában fog megtartatni.**

Az árverési feltételek ugyanott az árverés napjáig délután 3—5-ig megtekinthetők és az árverés alá kerülő ingóságok a pincehelyiségben történendő megtekinthetése is ugyanazon idő alatt csődtömeggondnok irodájában kérhető.

Kolozsvárt, 1904. julius hó 22.

Dr. Grün A. Lipót,
csődtömeggondnok.

3433 1—1

Kolozsvári
Takarékpénztár és Hitelbank
Részvénytársaság.
Alaptőkéje: 1.200.000 korona teljesen befizetve.
Tartaléktőkéje 204.144 kor. 89 fill.
Betétek könyvecskékre, pénztárjegyekre és folyószámlákra K. 9.011.613.20
Irodák:
Kolozsvárt, Mátyás király-tér 7. sz.
saját házában.

Betéteket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre vagy folyószámlára és azokat **felmondás nélkül fizet vissza.**

Rövid, vagy hosszabb lejáratu, közönséges, vagy **törlesztéses** kölcsönöket nyujt

ház- és földbirtokra

10-től 50 évig terjedő időtartamra a legelőnyösebb kamat- és tőketörlesztési hányad mellett s azokat **készpénzben fizeti ki.**

Régibb és magasabb kamatu jelzálog-kölcsönöket igen előnyös feltételek mellett **konvertál,** s mindennemü ilyen ügyletet a leggyorsabban **bonyolit le.**

Leszámitol magán vagy üzleti **váltókat** a legmérsékeltebb kamatláb alkalmazása mellett.

Vásárol és elad, valamint előlegeket nyujt **zálogkölcsön,** vagy **folyószámla** alakjában **értékpapirokra** és ilyenek vételét, vagy eladását legelőnyösebben **közvetiti.**

Bevált értékpapir-szelvényeket és **sorsolt értékeket.**

Pénzelőlegeket nyujt a Máv. kolozsvári állomásának közvetlen szomszédságában fekvő s szakszerüen kezelt **közraktáraiba** betárolt **gazdasági terményekre,** igen előnyös feltételek mellett.

Kölcsön-zsákokat nagy mennyiségben és mérsékelt használati dij mellett bocsát a gazdaközönség rendelkezésére.

Kézi-zálogosztályában (Király-utcza 3. sz. a.) pénzelőlegeket ad **arany- és ezüsttárgyakra,** valamint bárminemü **ingóságokra** a törvény által megszabott kamat mellett.

Az uj telepen:
az Attila- és Vörösmarty-utczában
villa-telkek
eladók!
— Bővebb értesitést ad: —
Orbók Mór
áll. tanitóképző int. igazgató,
(Magyar-utcza 17. szám alatt.)
3418 4—10

Elektrotechnikai szakiskola
laboratoriummal és tanmühelyekkel egybekötve
POZSONYBAN.

Folyó évi szeptember hó 5-én nyilik meg az **1-sö évfolyam** oly növendékek számára, kik elméletileg és gyakorlatilag **(két évfolyam alatt)** **elektrotechnikusokká (üzemhivatalnokokká)** stb. kivánják magukat kiképeztetni.

Felvételi életkor: 15 évtől 30 évig. **Előképzettség:** Nehány közép- vagy polgári, kereskedelmi- vagy ipariskolai osztály.

Az elektromos erőnek hajtó- és világitási, nemkülönben vegyészeti gyári czélokra állandóan növekedő értékesitése tanácsossá teszi a tisztelt szülők, (gyámok) részére, hogy fiaikat (gyámoltjaikat) a fentjelzett szakiskolába való belépés által e szép és **sokat igérő hivatásnak** szenteljék.

Bejelentések naponként.

Az igazgatóság programmot, tervezetet stb. kivánatra azonnal küld és közelebbi felvilágositással szolgál

az Igazgatóság.

3432 1—6

Legolcsóbb pol. napilap a korán reggel megjelenő
UJSÁG.
Előfizetési ár:
Egy hóra — — — — — — — — 2 korona.

Egy próbavásárlás meggyőződtet mindenkit a valódiságról.

Növényzsir eladási nagy raktár.

Tudja meg mindenki,
hogy
liszt, füszer és tüzifa
nagyban és kicsinyben legjobban és a — **legolcsóbban**
Stern József
bejegyzett czégü **liszt, füszer és tüzifa kereskedőnél** —
Wesselényi Miklós-utcza 12.
szám alatt szerezhető be.

Ismét elárusitóknak megfelelő árkedvezmény.

Tüzifa waggon és ölszámra, — valamint felaprítva métermázsánként is kapható.

3288 30—80

Intelligens hivatalnok, tiszta és csinosan
butorozott tágas szobát keres
esetleg előszoba és vizvezetékkel; központtól nem messze. Évi bér: **400 kor.-ig.**
Kedvező feltételek mellett, be is butorozva!
Ajánlatokat **„Lakás“** czimen a kiadóba kér.
3427 2—2

A hires és közkedveltségnek örvendő
K. IMPERI
Répáti savanyuviz
mindig friss töltésben kapható minden füszerkereskedésben és vendéglőben
Kizárólagos főraktár Kolozsvárt:
Veress Károly Dézma-utca 1. (Telefon 466)
3393 178 3430

Ping-Pong (asztali tennis) és Croquet-játékok.

Angol football-labdák és gummi-hólyagok, lábszár-védők.

TENNIS-felszerelések!
Lawn-Tennis teljes felszerelések 80 k.-tól feljebb.
Lawn-Tennis Raketek a világhirü bostoni Wright and Ditson czégtől „The Star“, „The Hub“, „The Longwod“, „The Park“, „The Champion“, „The Surpise“ darabonként **6 koronától 40 koronáig** minden sulyban.
Raket présel 1, 2 és 4 rakethez.
Raket tokok vitorlavászonból és vizmentes Gummi szövetből **2 kor. 50** fillértől **8** koronáig.
Raket állványok egyszerü és fényezett kivitelben.
Raket conserváló olaj és lack.
Gummihüvely és szalag raket nyélre.
Tennis-hálók kender-zsinegből — kátránnyal vizmentesitve, a legegyszerübbtől a legjobb kivitelig, ugyszintén feszitő-sodronnyal.
Hálófeszitő oszlopok és feszitő kötelek.
Tennispálya bekeritő háló kender-zsinegből, kátrányozva, vagy horgonysodronyból □ méterenként.

Tennis labdák:
Championship F. H. Ayers
„The Standard
„ Star
„The Falcon“ Wellfried Terrakotta Wellfried Regulation bevont
Labdaszedő hálók, Labdagyüjtő kosarak, Pályajelzők stb.
Tennis czipők Gummi vagy — bivalybőr talppal,
Tennis ingek, övek, sapkák és kalapok
Utazási czikkek: 2613 347/360
Plaidek légpárnák, kézi és ládabőröndök, kocsitakarók stb. stb.

Schuster Emil
Norinbergi, diszmü, játékáru, sport, vadászati- és fényképészeti kellékek áruháza
Kolozsvárt, Mátyás király-téren,
gr. Rhédey-palota, a New-York szállodával szemben.

Fényképező készülékek!
Állványos, kézi és zseb fényképező gépek!
Nagyitó készülékek Lencsék (objectivek) **és pillanat-zárak!**
Minden méretü:
Fényérzékeny üveglemezek:
Lumier, Ideal, Germania, Ringler, Agfa, Schleisner, Hellios, B. Schaterra.
Kodak és Agfa görfilmek
„AGFA“ kifejlesztő, rögzitő és szinező vegyszerek, oldatok.
Fényérz. másoló-papirok:
Dr. Kurz matt és fényes **Celloidin** papirok.
Dr. Leiner-féle fényes- és matt Celloidin papir ivekben és felvágva!
Celloidin- és Bromezüst levelező lapok.
Velox, Lenta, NPG, Germania, Electro, Bromezüst papirok.

Fényképészeti lámpák, másoló keretek, üveg és porczellán fürösztő tálak, Cartonok, Passepartouk és Albumok stb.
Ugyszintén a fényképezéshez szükséges — itt fel nem sorolható — kellékek dus választékban találhatók.

Valódi angol- és francia illatszerek!
Állandó nagy raktár Grammophonokban és gramophon-lemezekben

Függő hintaagyak. Kerti butorok.

Vesszőből fonott kézi- és uti-kosarak beleive és beleletlenül, betéttel vagy a nélkül.

Hirdetések
Egyetem-utcza 7-ik szám alatt levő kiadóhivatalunkban olcsó áron fölvétetnek.

BUDAPESTI ÉRTÉKTŐZSDE.

Államadósság, közkölcsön.	Mai záró árfolyam Pénz	Áru
Magyar aranyjáradék —4%	118 75	119 25
„ kor. járadék 3½ „	89 —	89 50
„ kor. járadék —4 „	97 15	97 55
Áll. köl. vaskapucélj. kr. —3 „	82 50	83 50
1870. nyeremény kölcs. 100 frt	206 —	209 —
Horv.-Szlav. reg. kárt.-kötv. 4 „	101 50	102 50
M. földtehermnnt. kötv. 4 „	97 78	98 70
Horv.-Szlav. » » 4— „	98 50	99 50
Tiszai és szeg. nyer. köl. 4 „	162 —	165 —
Horv.-Sz. jelz. föld. kötv. 5 „	101 —	102 —
Convertált adóm. koronaj. 4 „	98 75	99 25
Egyes osztr. jár. papir. 4— „	99 75	100 25
» » » ezüst. 4— „	99 75	100 25
Osztr. aranyjáradék 4 „	118 50	119 —
» koronajáradék 4 „	99 —	99 50
» áll. sorsj. 1854. 3— „	185 —	195 —
» » 1860-ból 500 frt 4 „	153 50	155 40
» » 1860-ból 100 frt 4 „	183 50	186 50
» » 1864-ből 100 frt —	258 —	262 —
» » 1864-ből 150 frt —	258 —	262 —
Bos.-hercz. orsz. k. 1895. 4 „	95 70	96 70
„ „ vasuti 1898. 4½ „	100 25	101 25
„ „ „ 1902. 4½ „	100 75	101 75
Budapest főv. kölcs. 4½% —	96 —	96 75
Bdpest székes főv. kölcs. 4%	96 —	96 75
Temes-Béga v. szab. köl. 4 „	97 —	98 —
Záloglevelek, elsőbbségek.		
Belv. tkp. r. t. kor. ért. 4½%	100 50	101 50
Egyesült főv. tkptár 4½ „	100 25	101 25
» korona ért. —4 „	98 —	99 —
Kisbirt.-orsz. földh.-int. 34 év 5 „	102 25	103 25
» 50½ évre kor. ért. 5 „	102 25	103 25
» 50½ évre — — 4½ „	101 —	102 —
M. agr. és jb. szőlőkötv. 4 „	96 75	97 75
» » járadékjegy 4½ „	101 25	102 25
» » záloglev. k. 4½ „	100 75	101 75
M. földhitel oszt. ért. 4½ „	— —	—
» » » » 41 é. 4 „	99 30	100 30
» » kor. é. 50 évre 4 „	98 75	99 75
» » kor. é. 63 évre 4½ „	88 30	89 30
» » szab. és talajjav. 4 „	98 20	99 20
Magy. jelzálog-hitelbank 4½ „	100 —	101 —
„ ugyanaz 50 évre 4½ „	100 —	101 —
„ „ — — 4 „	98 —	99 —
„ 50 évre kor. é. 4 „	98 —	99 —
M. orsz. közp. t.-p. 4½ „	100 —	101 —
M. t.-p k. jelz. bankja 4½ „	101 25	102 25
» « közs. kötv. 4 » „	101 —	102 —
» » » » 4 „	98 —	99 —
Pesti haz. tp. közs. k. 4½ „	100 25	101 25
» » » » kor. é. 4 „	98 50	99 50
Pesti m. keresk. bank 4½ „	100 25	101 25
» » » » kor. é. 4 „	98 25	99 25
» közs. k. viszf 110 frt 4 „	107 —	108 —
» » » » 105 k. 4 „	99 50	100 50
Adria tengerh. r. t. 4½ „	100 —	101 —
Bpest-közuti v. t. 4 „	100 25	101 25
Bpest villamos v. vasut 4 „	96 50	97 50
Bpest-pécsi vasut 4 „	98 —	99 —
Kassa-oderb. 1889. ez. 4 „	111 —	113 —
» » 1889. ar. 4 „	118 —	119 —

Bankok részvényei.	Mai záró árfolyam Pénz	Áru
Angol-Osztrák bank 5%	279 —	281 —
Budapesti bankegyesület 5 „	103 —	107 —
Első magyar iparbank 5 „	336 —	340 —
Fiumei hitelbank 5 „	136 —	138 —
Hazai bank részv.-társ. 5 „	210 —	212 —
Hermes m. ált. v.-ü r. t. 4 „	240 —	260 —
Horvát orsz. jelzálogbank 5 »	230 —	235 —
Magy. agrár- és jár.-b. rt. —	450 —	460 —
Magy. általános hitelbank 5 „	748 —	748 50
Magy. jelz.-hit.-bank l. kib. 5 „	504 50	505 —
Magyar kereskedelmi r.-t. 5 „	565 —	570 —
Magy. kir. sz. Osztálysorsj.	1800 —	1850 —
Magyar leszámitolóbank. 5 „	450 —	451 —
M.-tak.-p. közp. jelz. bankja 5 „	1060 —	1090 —
Osztrák hitelintézet 5 „	637 —	637 —
Osztrák-magyar bank 5 „	1615 —	1625 —
Pesti m. keresk. bank 5 „	2700 —	2800 —
Takarékpénztárak.		
Belvárosi tak.-pénzt. r.-t. 5%	223 —	224 —
Budapest III. kerületi	— —	— —
Budapest-Erzsébetvárosi	— —	— —
Bud. tp. és orsz. zálogk. rt.	419 —	425 —
Egyesült Bpest fővárosi	2325 —	2345 —
Magy. ált. tak.-pénzt rt.	565 —	575 —
Magyar orsz. központi	1620 —	1630 —
Pesti hazai első tak.-p.	21400 —	21500 —
Biztositó társaságok.		
Bécsi biztositó társulat 5%	445 —	455 —
Bécsi élet- és jár.-bizt. társ. 5 „	645 —	655 —
Első m. ált. bizt.-társ —	8265 —	8355 —
Fonciére pesti bizt. int. 5%	242 —	244 —
Magy. jég- és viszontb. rt 5 „	325 —	330 —
»Nemzeti« baleset bizt. rt. 5 „	240 —	250 —
Pannonia viszontb. int.	2200 —	2200 50
Gőzmalmok.		
Konkordia malom	180 —	190 —
Első budapesti malom.	1060 —	1080 —
Erzsébet malom.	430 —	435 —
Luiza malom.	220 —	230 —
Pesti henger malom.	800 —	820 —
Molnárok és sütők malma.	375 —	385 —
Pesti Viktória malom.	470 —	480 —
Különféle vállalatok.		
Bp.-szt.-lőrinc téglagyár rt.	300 —	315 —
Egyes. tégla- és cement gy. 5%	90 —	95 —
Ész.-magyarorsz. kőszénb. 5 »	226 —	230 —
F.-m. orsz. bánya és kohómü 5 »	550 —	560 —
Kőbányai gőztéglagy. rt.	940 —	980 —
Kőszénb. és téglagy. rt.	458 —	462 —
Rákosi téglagyár	— —	150 —
Magyar aszfalt részv.-t. 5%	134 —	136 —
Magy. ált. kőszénb. rt.	290 —	295 —
Magy. keramiai-gyár rt. 5 »	140 —	144 —
Salgó-tarjáni kőszénb. 5 »	539 —	543 —
Ujlaki tégla- és mészégető	297 —	300 —
Első m. gazd. gépgyár rt. 5 »	150 —	166 —
»Danubius« m. hajógy. rt. 5 »	175 50	176 50
Ganz és társa v.-ö. r.-t.	3000 —	3050 —

	Mai záró árfolyam Pénz	Áru
Magy. vag. és gép. r.-t.	— —	— —
Nicholson gépgyár r.-t.	205 —	215 —
Rima-mur. S.-t. vasmü r.-t. 5%	495 25	495 75
Schlick-féle gépgyár	350 —	360 —
Athenaum	195 —	200 —
Franklin-társulat	503 —	508 —
»Pallas« irod. és ny. r.-t.	— —	— —
Pesti könyvnyomda r.-t.	2700 —	2800 —
Ált. vaggon-kölcsönző r.-t. 5%	630 —	650 —
Bihar-Szilágyi olajipar r. t.	300 —	310 —
Brassói cellulose gyár	360 —	375 —
Budapesti ált. vil. r.-t.	310 —	315 —
Első magyar betüöntő r.-t.	205 —	215 —
Első magy. gyapjum. gy.	600 —	— —
Első magy. rész.-serfőző	2375 —	2475 —
Első magy. sertéshiz. r.-t.	475 —	495 —
Első magy. szálloda r.-t.	500 —	510 —
Fiumei rizshántó és kem gyár	2600 —	2700 —
Gschwind féle szeszgyár	975 —	1000 —
»Hungária« mütrágya-gyár	215 —	220 —
Kőbányai polg. sertőző r.-t.	280 —	290 —
M. cukoripar részv.-társaság	1540 —	1560 —
Magy. vasuti forgalmi rt. 5%	345 —	348 —
Magyar villámossági r.-t. 5 »	289 50	291 50
Nemzetközi villámos társ. 5 »	560 —	565 —
Nemzetk. wag.-kölcs. r.-t. 5 »	518 —	538 —
Adriai tenger haj. rt. 5 »	472 —	474 —
Budapesti közuti vaspálya	— —	— —
» » nov. közep.	570 50	571 —
» « és v. jegy	340 —	350 —
Bpesti vill. városi vasut 5%	330 —	330 50
Bpest-ujpest-rksp. vill. vasut	175 —	185 —
Déli vasut	81 —	82 —
Cs. és kir. dunagőzh. társ. 5%	850 —	860 —
Kassa-oderbergi vasut 4%	378 —	383 —
Magyar gácsországi vasut 5 »	404 —	406 —
Osztr. magy. államv.	632 50	633 —
Sorsjegyek.		
Bazilika sorjegy	19 50	21 50
» osztr. felülbély.	21 —	23 —
Bécsv. ny.-k 1874-b.	510 —	525 —
Budavári sorsj.	155 —	165 —
» osztr, felülbély.	160 —	170 —
»Jó szív« egyes. sorsjegy.	9 75	10 75
» osztr. felülbély.	9 75	10 75
Magy. vörös-kereszt	27 —	29 —
» » o. felülb.	29 —	31 —
Olasz vörös-kereszt	42 —	44 —
» » o. felülb.	45 —	47 —
Osztr. vörös-kereszt.	54 —	56 —
Osztrák hitelintézet sorj.	460 —	470 —
Pálffy-sorsjegy	160 —	170 —
Pénznemek és váltók.		
Arany. magy. v. o. vert	11 35	11 43
Ném. b. bankj. (100 mrk.)	117 30	117 60
Franczia bj. (100 frank)	95 02	95 32
Olasz bankj. (100 lira)	95 10	95 40
Papirrubel darabonként	253	2 54
Váltók London, 10 font st.	239 80	240 26
» német bankp. 100. m.	117 27	117 57

Nyomatott: Gombos Ferencz Lyceum-könyvnyomdájában, Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány – Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală – BCU Cluj-Napoca